

структуру психолого-педагогічного супроводження студентів з порушеннями слуху, метою якого є надання послідовного пакету відповідних послуг, формування спеціальних освітніх умов. Науково-теоретично обґрунтовані та визначені організаційно-педагогічні умови, що забезпечують підвищення ефективності навчання молоді з порушеннями слуху в вищих навчальних закладах.

Ключеві слова: вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації, глухі студенти, організаційно-педагогічні умови, особи з порушеннями слуху, психолого-педагогічне супроводження, студенти з зниженим слухом.

Miryam A.M. Ready educational space of higher education institutions in social adaptation of students with hearing.

In the article the formation and development of teaching students with hearing impairments in universities; allocated prerequisites for increasing the educational level of people in this category; presented the general characteristics and disclosed the specifics of the learning process of deaf students and students with reduced hearing; the content and structure of psychological and educational support for students with hearing impairment, which aims to provide the latest package of related services, formation of special educational conditions. Scientific and theoretically grounded and defined organizational and pedagogical conditions that increase the effectiveness of training young people with hearing impairments in higher education.

Keywords: higher education institutions of I-IV accreditation levels, deaf students organizational and pedagogical conditions, persons with hearing impairment, psychological and pedagogical support students with reduced hearing.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2015 р.

Статтю прийнято до друку 20.09. 2015 р.

Рецензент: д. пед. н., проф. Сергієнко Л.П.

УДК 376-044.247

Пахомова Н. Г., Пахомова В. А.

ІНТЕГРАЦІЯ МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНИХ І ПЕДАГОГІЧНИХ ЗНАТЬ В ПРОЦЕСІ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ

У статті висвітлена необхідність інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань в процесі корекційної роботи. Розкрито сутність поняття «інтеграція». З'ясовано, що система інтеграції складових є множиною елементів, які знаходяться у відношеннях і зв'язках один з одним й утворюють певну цілісність, єдність. Схарактеризовані основні аспекти інтеграції медичних, психологічних і педагогічних знань та умінь в організації корекційного процесу. Проаналізовано професіограму корекційного педагога. Визначені якісні характеристики особистості. Встановлено, що морально-етичні характеристики спонукають людину до забезпечення психологічного комфорту у процесі корекційної роботи. Обґрунтована необхідність стимулювання позитивної орієнтації на очікуваний результат та успішність корекційної роботи.

Ключові слова: інтеграція медико-психологічної і педагогічної складових, професійна підготовка, корекційна робота.

В епоху глобалізації та інформатизації пріоритетним напрямом реформування освіти є її інтеграція у світовий освітній простір, яка виступає джерелом розвитку у молоді цілісного світосприймання, методологічною основою розкриття єдності явищ об'єктивної дійсності, що передбачає створення в людині системного образу світу, становлення педагога як суб'єкта пізнання, здатного професійно діяти в різних епістемологічних системах та сферах знань. Складність і багатогранність корекційної діяльності вимагає від корекційного педагога інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань та умінь аналізувати патологічні явища психофізичного розвитку, психолого-педагогічні особливості психічного і мовленнєвого розвитку, що підвищує ефективність та результативність діагностичної, реабілітаційної, пропедевтичної, корекційної та консультативно-просвітницької діяльності. У зв'язку з цим, виникає необхідність формування нової генерації корекційних педагогів, які здатні надавати кваліфіковану допомогу особистості з порушеннями психофізичного розвитку у створенні умов для її успішної соціалізації та самореалізації, що передбачає педагогічну, медичну та психологічну підготовку на рівні вимог сучасності.

Виникнення нових дисциплін, теорій, концепцій інтегрованого характеру відображає синтез взаємодіючих знань та багатоаспектне переплетіння проблем, предметів і методів пізнавальної діяльності, що підтверджує взаємозалежність всіх сфер пізнання від міждисциплінарної інтеграції. Про актуалізацію інтегративних тенденцій свідчать дослідження філософських основ інтеграції (С. Клепко та

ін.), дидактичних (С. Гончаренко, І. Козловська, О. Савченко та ін.) та психологічних (І. Бех, Т. Яценко та ін.) засад. Дослідженню теоретичних основ і організаційно-методичних аспектів розвитку інтеграції знань в умовах професійної підготовки фахівців присвячені праці А. Беляєвої, В. Беспалько, С. Гончаренко, Ю. Жидецького, Я. Кміта, С. Клепко, Е. Коваленко, О. Шевнюк та ін. Різним аспектам проблеми організації та вдосконалення корекційної роботи присвячені фундаментальні дослідження українських вчених В. Бондаря, І. Дмитрієвої, С. Миронової, Ю. Пінчук, Т. Сак, В. Синьова, Є. Синьової, В. Тарасун, Л. Фомічової, О. Хохліної, М. Шеремет та ін. Однак, незважаючи на значну кількість наукових праць, поза увагою дослідників залишається проблема інтеграції педагогічних, психологічних і медичних знань в процесі корекційної роботи. Відтак, особливого значення набуває застосування інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань в процесі корекційної роботи. Тому *метою* є дослідження теоретичної основи оволодіння інтегративними медико-психологічними і педагогічними знаннями і уміннями в процесі професійної діяльності. *Завданнями* є: ретроспективний аналіз літератури з означеної проблеми, обґрунтування теоретичних основ інтеграції медико-психологічних та педагогічних знань в процесі корекційної роботи, розуміючи під цим систему знань, що забезпечують ефективність зазначеного процесу.

Інтеграція як процес створення цілісної і багатовимірної картини світу сьогодні набуває статусу одного з провідних методологічних принципів освіти, адже вона ізоморфно відображає тотальну якість постмодерністського інформаційного суспільства. Водночас не можна не визнати релятивізму науково-педагогічних позицій щодо цього явища, що стимулює теоретичні та прикладні розробки, насамперед технологічні, які забезпечуватимуть не лише змістову, а й процесуальну сторону навчання, виховання, професійного і особистісного розвитку корекційного педагога на засадах інтеграції.

Термін «інтеграція» (лат. *integer* – цілий, *integratio* – відновлення, відбудова, заповнення, доповнення) означає «об'єднання в ціле, в єдність будь-яких елементів, відновлення будь-якої єдності» [4, с. 203]. У філософському енциклопедичному словнику «інтеграція» визначається як «сторона процесу розвитку, пов'язана з об'єднанням у ціле різнорідних частин і елементів» [6, с. 210].

У «Великому енциклопедичному словнику» термін «інтеграція» в широкому змісті застосовується: для характеристики процесу зближення і об'єднання наук, що відбувається поряд із процесом їх диференціації; як поняття, що означає стан пов'язаності окремих диференційованих частин і функцій системи, організму в ціле, а також процес, що призводить до такого стану [2]. «Енциклопедія освіти» визначає інтегративний підхід в освіті як підхід, що веде до інтеграції змісту освіти, тобто доцільного об'єднання його елементів у цілісність, коли результатом інтегративного підходу в педагогіці можуть бути цілісні знання різних рівнів – цілісність знань про дійсність; про природу з тієї чи іншої освітньої галузі, предмета, курсу, розділу, теми [3, с. 356]. Процес інтегрування передбачає відродження природних, об'єктивно існуючих зв'язків і перехід у нову якість (згідно з аксіомою Аристотеля: ціле більше суми його частин). Інтеграція в галузі гуманітарної освіти має об'єктивні філософські, психологічні, дидактичні, педагогічні передумови.

Спроба реструктуризації філософського поняття «інтеграція» представлена в роботі В. Безрукової, зокрема, подано авторське визначення понять «інтеграція в педагогіці» і «педагогічна інтеграція», проведена ідентифікація категорії інтеграції щодо понять взаємозв'язку, диференціації, синтезу, на основі філософських даних запропоновані статусні показники інтеграції [1]. Представлена продуктивна стратегія розробки тезаурусу педагогічної інтеграції включає поняття, що позначають: а) компоненти інтеграції (інтеграції наук, знань, теорії, пізнання, змісту освіти, навчальних дисциплін, наукових напрямів, теорії та практики, підходів); б) предмет інтеграції (процес інтеграції, її масштаби, ступені, шляхи, форми, фактори, кордони, межі); в) типологічні характеристики (локальна, регіональна, міжрегіональна, предметна, міждисциплінарна, глобальна, специфічна).

Представлений М. Чапаєвим системний аналіз інтеграції педагогічного і технічного знання на основі методологічних, соціально-педагогічних і дидактико-методичних аспектів інтеграції знань у педагогіці дозволив визначити провідні напрямки і тенденції розвитку теоретичних положень у процесі вирішення практичних завдань педагогічної підготовки, що спричинило розвиток нового напрямку

вивчення цього феномену [7].

Різноманіття підходів до визначення поняття «інтеграція» представлено у педагогічних дослідженнях, де її пояснюють як:

- досягнення взаємозв'язку змісту, методів та видів навчання (С. Архангельський);
- створення цілісного навчально-виховного процесу та науково обґрунтованої системи цілеспрямованого керування процесом формування особистості (Г. Батурина);
- створення єдиної методичної системи, спрямованої на вирішення кінцевої мети навчання (В. Каган та І. Сиченіков).

Аналітичний огляд наукових джерел демонструє роль інтеграції змісту освіти в сучасних умовах розвитку науки, техніки і виробничих відносин як однієї з визначальних проблем сучасної педагогічної теорії, практики та як складного, багатоаспектного явища.

У контексті нашого дослідження ми розглядаємо інтеграцію як природний динамічний процес, що включає взаємопроникнення та взаємозв'язок елементів, розділів і цілих дисциплін на основі системного і всебічного розкриття процесів і явищ, спрямованих на забезпечення цілісності знань та умінь. Таким чином, інтегративний підхід в освіті – підхід, що веде до інтеграції змісту освіти, тобто доцільного об'єднання його елементів у цілісність. Результатом інтегративного підходу можуть бути цілісність знань різних видів – цілісність знань про дійсність; про природу; з тієї чи іншої освітньої галузі; предмета, курсу, розділу, теми. Інтегративний підхід реалізується під час вивчення інтегрованих курсів чи окремих предметів з освітньої галузі, коли цілісність знань формується завдяки інтеграції їх на основі спільних для всіх предметів понять, застосуванню методів і форм навчання, контролю і корекції навчальних досягнень учнів, що спрямовують навчальний процес на об'єднання знань [3, с. 356].

Відтак, інтеграція може розумітися як інтегративний процес, що веде до інтегративного продукту, коли досягається новий рівень системної цілісності об'єктів, що виявляють системні властивості цілого.

Таким чином, інтеграція в освіті виконує такі функції: освітню, виховну, розвивальну, психологічну, методологічну, організаційну. При цьому інтеграція може мати різні форми: предметно-образну, понятійну, світоглядну, діяльну, концептуальну тощо.

З огляду на це, корекційний педагог повинен володіти системою інтегративних загальнотеоретичних та спеціальних знань різних наукових галузей (педагогічної, психологічної, медичної та ін.), сукупність і широта яких формує в нього уявлення про типологію і структуру аномального розвитку дитини, про способи попередження і подолання психічних і мовленнєвих порушень, про методи діагностування особливостей психофізичного розвитку та психолого-педагогічного впливу тощо.

Корекційний педагог повинен уміти розпізнавати органічні та функціональні порушення психофізичного розвитку, володіти прийомами і методами їх усунення і корекції, спеціальними методами виховання і навчання дітей з різною нозологією, проводити профілактичну роботу з попередження і подолання неуспішності дітей в навчально-виховному процесі, добре знати психологічні особливості дітей і дорослих із обмеженими психофізичними можливостями тощо. Зростання кількості дітей із вадами психофізичного розвитку, про що свідчать статистичні дані, потребує особливої уваги при підготовці висококваліфікованих кадрів. Якість підготовки спеціалістів залежить як від особистості педагога, так і від володіння ним професійними знаннями та вміннями, що відображають інтегративність медико-психологічних і педагогічних знань.

З метою визначення значення інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань у професійній діяльності корекційного педагога нами було проведено дослідження, завданнями якого було складання професіограми корекційного педагога та вивчення актуальності інтегративних знань у корекційному процесі.

Для ефективності корекційної діяльності важливо враховувати вимоги професії та особистісні характеристики педагога, що обумовлюють професійні якості. В сучасній психолого-педагогічній науці для висвітлення системи особистісних психологічних характеристик, що забезпечують певну

професійну діяльність та окреслюють вимоги до неї, використовується поняття «професіограма» [3, с. 740-742]. Професіограма складається з переліку якостей, бажаних або необхідних для певної професії, та конкретних вимог до цих характеристик. У процесі підготовки корекційних педагогів до інтегративної діяльності потрібно орієнтуватися на певний зразок, а саме на професіограму, яка б включала основні характеристики, необхідні для здійснення зазначеної діяльності та вимоги до них. Виходячи з цього, спробуємо визначити професійні властивості та якості, уміння і навички, загальні психологічні характеристики, що забезпечують високий рівень практичної реалізації інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань. При розробці професіограми колекційного педагога ми спиралися на професійно значущі риси його особистості представлені в дослідженні Ю. Пінчук і визначені експериментальним шляхом. Вони являють собою якісні характеристики, що були виведені на підставі результатів комплексного обстеження працюючих фахівців і майбутніх логопедів. У дослідженні Ю Пінчук провідними якостями особистості логопеда визначені: особистісно-етичні, що передбачають наявність почуття обов'язку і громадянської відповідальності, гуманізм, щиросердя, толерантність, уважність, доброзичливість, свідоме ставлення до праці і дисциплінованість, вимогливість, принциповість, скромність, товарицькість, об'єктивність, самокритичність, високу моральну культуру, оптимізм, артистизм, загальну ерудованість, терплячість і наполегливість; індивідуально-психологічні – широта і глибина пізнавальних інтересів, гнучкість, ясність і критичність розуму, висока пізнавальна активність, потреба в самоактуалізації, позитивна Я-концепція, винахідливість, емоційна чуйність та стійкість, розвинутий мовленнєвий слух; довгочасна пам'ять, гнучкість, спостережливість, воля, великий обсяг і розподіл уваги, культура темпераменту, об'єктивна самооцінка; педагогічні – високий рівень професійно-педагогічної підготовки, інтерес до професійної діяльності, любов до праці і до дітей, емпатія, бажання допомогти людям з вадами мовлення їх позбутися, дотримання правил деонтології, педагогічний такт, педагогічне мислення, педагогічна інтуїція; професійно-педагогічна працездатність, прагнення до науково-педагогічної творчості, висока культура мовлення (фонетична чіткість, емоційність, експресія, змістовність і виразність мовлення), почуття гумору [5, с. 129].

Активну участь у складанні професіограми корекційного педагога в результаті інтегративної підготовки пропонувалося взяти учасникам експериментального дослідження. До експериментального дослідження було залучено 1052 студента та магістранта очного та заочного відділень, а також 136 корекційних педагогів-слухачів що навчалися на курсах підвищення кваліфікації. Створена професіограма слугувала певним зразком-орієнтиром для активізації саморозвитку та стимуляції творчої активності в інтегративній діяльності та корекційно-педагогічному прогнозуванні. Так, серед визначальних рекомендацій щодо корекційної діяльності успішного педагога були визначені такі шість основних характеристик: гуманістична особистісно зорієнтована позиція колекційного педагога (визнання людини як абсолютної цінності, толерантність, духовна світоглядна спрямованість, доброзичливість та милосердя, орієнтація на позитивне в дитині); сформованість інтегративного мислення (компетентність у корекційно-педагогічній діяльності; розвиненість інтегративного мислення; сформованість інтегративних медико-психологічних і педагогічних знання, вміння та навички діагностичної, пропедевтичної, абілітаційної, реабілітаційної, консультативно-просвітницької і корекційної роботи з різною категорією дітей); стресостійкість (вміння реалізувати засоби та технології самотерапії у особистісному розвитку і самостворенні та професійній діяльності); комунікативна активність та врахування особливостей взаємодії з вихованцем (довіра, стриманість, дипломатичність, повага); адекватність самооцінки (розвиток рефлексивного мислення, прагнення до самоаналізу та професійного саморозвитку); емоційно-вольові характеристики: чутливість, упевненість у собі та своїх професійних діях, емоційна стійкість, адекватність невербальної поведінки (як наслідок високої розвиненості самоконтролю), розвинена емпатія, альтруїстичні переживання корекційного педагога по відношенню до дітей.

Відтак, за результатами експериментального дослідження визначено, що морально-етичні характеристики спонукають людину до професійного удосконалення та забезпечують психологічний комфорт у процесі корекційної роботи.

Обов'язковим елементом у визначенні ступеня сформованості інтегративної професійної підготовки та готовності студента до інтегративної професійної діяльності стає сформованість його ціннісного ставлення до власної особистості та особистості дитини. Ціннісне ставлення до людини як об'єкта корекційно-педагогічного впливу ґрунтується на вихідній тезі про людину як абсолютну цінність та найвищу субстанцію. «Ціннісне ставлення до людини має розглядатися як особливий аспект гуманізації відносин, оскільки людина, що є їхнім суб'єктом, сама стає головною цінністю й безпосереднім об'єктом їхньої взаємодії» [3, с. 990]. Стратегічними напрямками розвитку ціннісного ставлення педагога у структурі його корекційно-педагогічної діяльності визначаються: постійне дотримання гуманістичних принципів, норм і вимог у взаєминах із вихованцями; альтруїстичний характер переживань і почуттів педагога по відношенню до дітей; визнання потреб та інтересів дитини, її права на позитивне волевиявлення; орієнтація на позитивні риси особистості; здатність до самовдосконалення; віра в успішність корекційно-педагогічної роботи; доброзичливість, довіра, співчуття, співпереживання, своєчасна допомога учневі, доброчесність і милосердя; переживання глибокого задоволення від роботи та піклування про дітей; високий рівень емпатії.

Для визначення значення інтегративної медико-психологічної і педагогічної підготовки використовувалися тестування, анкетування спрямовані на встановлення ціннісних пріоритетів, установки на оволодіння професійно-інтегративними знаннями, вміннями і навичками, розуміння їх мети та завдань, усвідомленість їх значущості в діяльності сучасного колекційного педагога. Для вивчення інтересу до зазначеного аспекту професійної підготовки застосовувався метод творчих робіт професійного спрямування. Спостереження дали змогу встановити активність, цілеспрямованість респондентів у засвоєнні професійно-інтегративної діяльності, бажання якомога повніше оволодіти нею, ступінь самостійності у виконанні завдань.

Основним полем цього аспекту дослідження було вивчення розуміння необхідності інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань для організації корекційно-педагогічної роботи. Оскільки ключовою метою використання інтегративних знань у корекційно-педагогічній діяльності є успішна організація ефективної реабілітаційної, абілітаційної і корекційної роботи, з урахуванням соматичного і психолого-педагогічного стану та активізація креативного потенціалу особистості, то принципово важливим мотиваційним елементом підготовки корекційного педагога до означеної діяльності стає рівень усвідомлення ним цих обставин. З метою вивчення стану компетентності колекційного педагога у цьому питанні, його усвідомлення зазначеної проблематики, нами було запроваджено низку психолого-педагогічних методів дослідження. Серед них найбільш ефективними виявилися: бесіда, диспут, реферати на теми: «Важливість врахування медико-біологічних, психологічних і педагогічних знань у корекційній роботі», «Комплексність і системність як основа ефективності корекційної роботи», «Врахування міждисциплінарних знань у корекційній роботі» тощо.

Дослідження виявило майже повну однотайність поглядів студентів (майбутніх корекційних педагогів) і корекційних педагогів на сучасну ситуацію організації і проведення корекційно-логопедичної роботи, що передбачає врахування системних та інтегрованих знань з багатьох дисциплін професійно орієнтованого циклу. Як зазначали у анкетах, численних бесідах та диспутах учасники експерименту, неповні знання про особливості психофізичного стану при тому або іншому захворюванні, не врахування даних клінічної і психологічної діагностики при розробці корекційної програми тощо, призводять до досить низької ефективності корекційно-педагогічної роботи. Таке однотайне визнання складності сучасних умов корекційної роботи та професійної нестабільності педагога фіксувалося нами як значущий вагомий мотиваційно-професійний стимул у оволодінні студентами і корекційними педагогами інтегративними медико-психологічними і педагогічними знаннями.

Таким чином, складність і різноаспектність корекційної діяльності підтверджує актуальність і необхідність інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань в професійній діяльності корекційного педагога, що зумовлює перегляд змістового компонента професійного навчання, перепідготовки, курсів підвищення кваліфікації в напрямі включення інтегративно впорядкованої загальної і спеціальної наукової інформації, що має професійну (медико-психологічну і педагогічну) спрямованість, визначає умови та напрями оволодіння професійною компетентністю відповідно до рівня і потреб сучасності.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у дослідженні рівнів сформованості інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки корекційних педагогів.

Використана література:

1. Безрукова В. С. Педагогическая интеграция: Сущность, состав, реализация / В. С. Безрукова. – Свердловск : Свердл. инж.-пед. ин-т, 1987. – 52 с.
2. Большой энциклопедический словарь / [под ред. А. М. Прохорова]. – М. : Науч. изд-во БРЭ; СПб. : Норинт, 1997. – 680 с.
3. **Енциклопедія освіти** / [гол. редактор В. Г. Кремень] / Акад. пед. наук України. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. **Кондаков Н. И.** Логический словарь-справочник / Н. И. Кондаков. – 2-е изд.– М. : Наука, 1975. – 720 с.
5. **Пінчук Ю. В.** Система професійної компетентності вчителя-логопеда : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 / Пінчук Юлія Володимирівна. – Київ, 2005. – 220 с.
6. **Философский энциклопедический словарь** / [главн. ред. Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. Н. Ковалев, В. Г. Панов]. – М. : «Советская энциклопедия», 1983. – 840 с.
7. **Чапаев Н. К.** Теоретико-методологические основы педагогической интеграции: автореф. на соискание научной степени канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / Н. К. Чапаев. – Казань, 1989. – 22 с.

References

1. **Bezrukova V. S.** Pedagogicheskaja integracija: Sushhnost', sostav, realizacija / V. S. Bezrukova. – Sverdlovsk : Sverdl. inzh.-ped. in-t, 1987. – 52 s.
2. **Bol'shoj jenciklopedicheskij slovar'** / [pod red. A. M. Prohorova]. – M. : Nauch. izd-vo BRJe; SPb. : Norint, 1997. – 680 s.
3. **Entsiklopediya osviti** / [gol. redaktor V. G. Kremen'] / Akad. ped. nauk Ukraini. – K. : Yurinkom Inter, 2008. – 1040 s.
4. .... **Kondakov N. I.** Logicheskij slovar'-spravochnik / N. I. Kondakov. – 2-e izd.– M. : Nauka, 1975. – 720 s.
5. **Pinchuk Ju. V.** Sistema profesijnoi' kompetentnosti vchytelja-logopeda : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.03 / Pinchuk Julija Volodymyrivna. – Kyi'v, 2005. – 220 s.
6. **Filosofskij jenciklopedicheskij slovar'** / [glavn. red. L. F. Il'ichev, P. N. Fedoseev, S. N. Kovalev, V. G. Panov]. – M. : «Covetskaja jenciklopedija», 1983. – 840 s.
7. **Chapaev N. K.** Teoretiko-metodologicheskie osnovy pedagogicheskoi' integracii: avtoref. na soiskanie nauchnoj stepeni kand. ped. nauk: spec. 13.00.01 «Obshhaja pedagogika, istorija pedagogiki i obrazovanija» / N. K. Chapaev. – Kazan', 1989. – 22 s.

Пахомова Н.Г. Пахомова В.А. Интеграция медико-психологических и педагогических знаний в процессе коррекционной работы.

В статье освещена необходимость интеграции медико-психологических и педагогических знаний в процессе коррекционной работы. Раскрыта сущность понятия «интеграция». Установлено, что система интеграции составляющих включает множество элементов, которые находятся в отношениях и связях друг с другом и образуют определенную целостность, единство. Охарактеризованы основные аспекты интеграции медицинских, психологических и педагогических знаний и умений в организации коррекционного процесса. Проанализирована профессиограмма коррекционного педагога. Определены качественные характеристики личности. Установлено, что морально-этические характеристики побуждают человека к обеспечению психологического комфорта процессе коррекционной работы. Обоснована необходимость стимулирования положительной ориентации на ожидаемый результат и успешность коррекционной работы.

Ключевые слова: интеграция медико-психологической и педагогической составляющих, профессиональная подготовка, коррекционная работа.

Pakhomova N.G. Pakhomova V.A. The integration of medical and psychological and pedagogical knowledge in the process of correctional work.

The article characterized necessity of integration medical and psychological and pedagogical knowledge in the process of correctional work. The essence of the concept of "integration" is disclosed. It is established that the system of integration of components includes a plurality of elements that are in relationships and connections with each other and form a certain integrity and unity. It describes the main aspects of the integration of medical, psychological and pedagogical knowledge and skills in the organization of the correctional process. Professiogram of correctional pedagogue is analyzed. Qualitative characteristics of the person are identified. It was established that the moral and ethical characteristics motivate the person to provide psychological comfort during the correction work. The necessity to promote the positive orientation of the expected results and the success of correctional work are presented.

Key words: the integration of medical and psychological and pedagogical components, professional training, correctional work.

Стаття надійшла до редакції 25.09.2015 р.

Статтю прийнято до друку 30.09. 2015 р.

Рецензент: д.п.н., проф. Федій О.А.